

GEMEENTE SCHERPENZEEL

MEMO

datum : 23 september 2021

aan : de Raad

van : het college van burgemeester en wethouders

onderwerp : Update Tweesporenbeleid

bijlage(n) :

In juli jl. heeft u het Tweesporenbeleid vastgesteld. Daarmee heeft u randvoorwaarden gecreëerd en kaders gesteld waarbinnen uw college zich kan inspannen voor de optimale behartiging van de belangen van Scherpenzeel, zowel in het scenario zelfstandigheid als in het scenario herindeling. Daarbij hebben wij toegezegd uw raad te blijven informeren over de voortgang hierin. Met dit memo voldoen we aan onze actieve informatieplicht.

Programma Continuïteit en Kwaliteit

Inmiddels hebben wij een programma Continuïteit en Kwaliteit opgezet waarbinnen integrale afwegingen worden gemaakt ten aanzien van 3 programmalijnen:

1. Borging interne bedrijfsvoering in afwachting van definitieve besluitvorming
2. Borging externe dienstverlening in afwachting van definitieve besluitvorming
3. Bestuurlijke toekomst incl. arhi-voorbereidingen (in beide scenario's)

Ons programmateam bestaat uit MT en (strategisch) adviseurs, aangevuld met beleidsmedewerkers uit de diverse disciplines. Het team adviseert het college en opereert, in de fase totdat er duidelijkheid is over de bestuurlijke toekomst van Scherpenzeel, parallel aan de reguliere lijnorganisatie.

Ad 1. Borging interne bedrijfsvoering

Alhoewel onze organisatie met de investering in 'Basis op Orde' formatief op orde is gebracht, maakt de druk die het toekomstvisieproces op onze organisatie heeft gelegd de borging van de kwaliteit en continuïteit van onze bedrijfsvoering tot onze belangrijkste zorg. De werkdruk voor de organisatie en de invulling van ontstane vacatures vergen extra aandacht. Uiteraard streven wij bij het invullen van vacatures naar permanente oplossingen. De krappe arbeidsmarkt (die voor alle gemeenten geldt) en de onzekerheid over onze bestuurlijke toekomst zorgen voor een beperkte instroom. Hierdoor wordt meer en meer een beroep gedaan op externe inhuur.

De (geleidelijke) terugkeer naar de 'het nieuwe normaal' post-corona en het 'boeien en binden' van onze medewerkers vraagt onze nadrukkelijke aandacht.

Een ander thema in deze programmalijn is een inventarisatie (samen met Barneveld) van ICT-processen en -systemen. Deze inventarisatie geeft ons inzicht in waar we staan in de huidige samenwerking met Veenendaal en kan eveneens worden ingezet in het kader van de voorbereiding op een eventuele fusie.

Ad 2. Borging externe dienstverlening

Binnen deze programmalijn staat de doorvertaling van onze Visie op Dienstverlening uit 2020 centraal. In het kader van continuïteit en kwaliteit bewaken we daarbij de relatie met maatschappelijke actoren en monitoren we de doorlooptijden van onze dienstverleningsprocessen. Ook de realisatie van een dienstverleningsovereenkomst met Barneveld op het punt van belastingen valt binnen deze programmalijn.

Ad 3. Bestuurlijke toekomst

Binnen deze programmalijn gelden 3 speerpunten:

A. Puntjes op de i voor een zelfstandige toekomst (spoor 1)

De uitgangspunten voor de zelfstandige gemeente Scherpenzeel zijn vervat in de diverse raadsbesluiten, Kadernota, Samenwerkingsstrategie en in ons Koersdocument. Daarmee kan worden geconstateerd dat de een stevige basis is gelegd. Wel worden komende periode, op basis van de opbrengst uit de programmalijnen interne bedrijfsvoering en externe dienstverlening, concrete resterende beleidskeuzes voorbereid ten aanzien van bestuursfilosofie en organisatie. Daarmee zorgen we er voor dat Scherpenzeel, zodra de arhi-procedure wordt stopgezet, aan de slag kan met de resterende bestuurskrachtopgaven.

B. Realisatie bestuursakkoord (spoor 2)

Er is grondig verkend en onderbouwd wat we voor Scherpenzeel willen 'veiligstellen' in het geval de fusie wordt doorgezet. Op 15 juni jl. heeft uw college (conform uw raadsbesluit en Motie M89 van 24 april jl.) Barneveld schriftelijk verzocht om garanties voor Scherpenzeel, te vervatten in een bestuursakkoord. Met deze brief heeft Scherpenzeel een belangrijke eerste stap gezet. Op 16 juni heeft het College van B&W van Barneveld hierop gereageerd.

Uw college hecht zeer aan de kaderstellende rol van beide gemeenteraden bij het bepalen van de contouren voor de nieuw te vormen gemeente. De keuzes die ten aanzien van de genoemde thema's in het bestuursakkoord moeten worden gemaakt zijn aan de raden. We wachten de uitkomst van de dialoog op raadsniveau af; wij begrijpen dat beide griffies werken aan een ontmoeting medio november. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om bij te dragen aan de inhoudelijke voorbereiding daarvan.

C. Fusievoorbereidingen o.b.v. bestuursakkoord conform Plan van Aanpak (spoor 2)

Het Plan van Aanpak geeft op hoofdlijnen weer welke thema's moeten worden opgepakt om een eventuele fusie in het kader van art. 79 wet arhi op zorgvuldige wijze voor te bereiden. Het college van Scherpenzeel heeft zich gecommitteerd aan de inhoud van de uit te voeren werkzaamheden, maar heeft het Plan van Aanpak niet vastgesteld omdat wij de werkwijze / planning niet onderschrijven.

In het herindelingsadvies zijn immers (anders dan ten tijde van het opstellen van het PVA werd gedacht) uiteindelijk geen garanties gegeven op die thema's die voor Scherpenzeel belangrijk zijn. Daarom kiest Scherpenzeel qua volgorde een andere benadering dan Barneveld. Garanties op het gebied van zeggenschap/dorpenbeleid (bestuurscommissiemodel), dienstverlening, voorzieningen, personeel en organisatie en financiën dienen ten grondslag te liggen aan de fusievoorbereiding, en geen uitvloeisel te zijn van operationele voorbereidingen.

Werkwijze

De verschillen in opvatting tussen Barneveld en Scherpenzeel over de meest wenselijke procesvolgorde (eerst bestuursakkoord vs. vasthouden aan plan van aanpak) leiden er toe dat beide gemeenten vooralsnog een eigen werkwijze volgen. De verschillen in procesgang stemmen beide gemeentebesturen af in de inmiddels opgerichte Stuurgroep.

Barneveld werkt momenteel (op basis van een bestuursopdracht) aan het herijken van hun eigen Dorpenbeleid.

Essentieel is dat Scherpenzeel in juridisch opzicht hecht aan een formele borging van de zeggenschap (bestuurscommissiemodel). Zodra hierover overeenstemming is bereikt met Barneveld, en de borging van de Scherpenzeelse autonomie een plaats heeft gekregen binnen het bestuursakkoord, zullen wij op dit punt vervolgoeverleg voeren.

In de Stuurgroep heeft Barneveld aangegeven nu reeds te starten met de operationele fusievoorbereidingen, en inhoudelijke werkgroepen (conform het oorspronkelijke Plan van Aanpak). Uw college respecteert de eigen keuzes van Barneveld.

Wij verwachten niet dat dit tot scheve verhoudingen zal leiden; zoals in de brief van 15 juni jl. verwoord zal de concrete fusievoorbereiding doelmatiger en gemakkelijker worden als er duidelijkheid is over de inhoudelijke kaders.

Prioritering

Vooralsnog hanteren wij, in lijn met hetgeen is verwoord onze brief van 15 juni jl. aan Barneveld, de volgende prioritering:

- I. De borging van de interne bedrijfsvoering en van de externe dienstverlening
- II. Realisatie van een bestuursakkoord op Raadsniveau
- III. Fusievoorbereiding op basis van bestuursakkoord

Wij zijn van mening dat deze prioritering het meeste bijdraagt aan het borgen van de belangen van Scherpenzeelse inwoners, bedrijven, instellingen en medewerkers in geval van herindeling.

Bijkomend voordeel is dat deze prioritering ons ruimte biedt om recht doet aan onze primaire verantwoordelijkheid om onze bedrijfsvoering en dienstverlening te continueren.

Uiteraard zullen wij onze prioritering en inzet in het Tweesporenbeleid blijven afwegen, niet alleen in het perspectief van de dialoog op raadsniveau inzake de te realiseren bestuursakkoord, maar ook in relatie tot de besluitvorming in de arhi-procedure.

Tweesporenbeleid in relatie tot de arhi-procedure

In tijd is de eerste stap de besluitvorming in de Ministerraad over het al dan niet indienen van een adviesaanvraag aan de Raad van State. Later dit najaar (november / december) volgt dan de besluitvorming over het al dan niet indienen van een wetsvoorstel.

Definitieve duidelijkheid ontstaat uiterlijk juli 2022 met besluitvorming in de Eerste Kamer. Voor het Programma Continuïteit en Kwaliteit betekent dit het volgende:

- Als de arhi-procedure wordt gestopt en geen vervolg krijgt in de vorm van een wetgevingstraject, kan Scherpenzeel zich concentreren op haar zelfstandige toekomst. Programmalijnen 1, 2 en 3a verschuiven dan richting de reguliere organisatie.
- In het geval de arhi-procedure wordt doorgezet, blijven alle 3 de programmalijnen overeind totdat de arhi-procedure is afgerond. Programmalijn 3a vervalt pas op het moment dat de Eerste Kamer een herindelingswet heeft aangenomen.

Financiële en personele consequenties

Het zwaartepunt van de uitgaven zal komen te liggen in programmalijn 3c, de operationele fusievoorbereiding. Out-of-pocket uitgaven voor bijv. onderzoek en externe expertise vereisen instemming van beide colleges. Out-of-pocket kosten voor de ICT inventarisatie en de externe kosten voor de belasting-DVO worden door beide gemeenten gedragen en ten laste gebracht van het frictiebudget.

Voor de continuïteit van onze bedrijfsvoering en dienstverlening ziet uw college zich, zoals hierboven omschreven, in toenemende mate genooddaakt om een beroep te doen op externe inhuur. Bij een volgende firap zullen wij de financiële consequenties hiervan, ook in relatie tot het beschikbaar gestelde krediet, inzichtelijk maken. De benodigde *additionele* personele inzet voor het Tweesporenbeleid wordt binnen de door de raad gestelde kaders uitgevoerd.

De personele omvang van beide gemeenten rechtvaardigt dat Barneveld een groter aandeel zal hebben in de bemensing van de fusievoorbereiding. Vooralsnog betekent de gekozen prioritering voor Scherpenzeel dat wij, behoudens het bestuursakkoord, nu geen formatie beschikbaar stellen voor operationele fusievoorbereidingen.

Ter zijner tijd zullen wij ons aandeel in de fusievoorbereiding zoveel mogelijk laten uitvoeren door 'eigen' medewerkers, en externe medewerkers aan trekken om deze medewerkers te ontlasten voor hun reguliere werkzaamheden. Op deze manier worden de medewerkers op inhoud betrokken bij de toekomstige organisatie en kan de binnen onze organisatie aanwezige kennis en ervaring het meest effectief worden ingezet.